

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 25 kwietnia 2016 r.

Pozycja 17

POSTANOWIENIE
z dnia 20 kwietnia 2016 r.
Sygn. akt P 82/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Biernat – przewodniczący
Małgorzata Pyziak-Szafnicka
Stanisław Rymar
Andrzej Rzepliński
Piotr Tuleja – sprawozdawca,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 20 kwietnia 2016 r., pytania prawnego Sędziego-komisarza postępowania upadłościowego, działającego w Sądzie Rejonowym w K., czy:

- 1) art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535), w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 26 września 2014 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1626), jest zgodny z art. 21, art. 64 ust. 1 i 3 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 1 pkt 6 ustawy z 26 września 2014 r. powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim zmienia ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, ze zm.) i dodaje do tej ustawy art. 83a, jest zgodny z art. 21, art. 64 ust. 1 i 3 oraz art. 2 Konstytucji,
- 3) art. 693², art. 693⁶ i art. 752 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.), w brzmieniu ustalonym ustawą z 26 września 2014 r. powołaną w punkcie 1, są zgodne z art. 21, art. 64 ust. 1 i 3 oraz art. 2 Konstytucji,
- 4) ustawa z 26 września 2014 r. powołana w punkcie 1 w zakresie, w jakim nie przewiduje przepisów przejściowych, jest zgodna z art. 21, art. 64 ust. 1 i 3 oraz art. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, z 2000 r. Nr 48, poz. 552 i Nr 53, poz. 638, z 2001 r. Nr 98, poz. 1070, z 2005 r. Nr 169, poz. 1417, z 2009 r. Nr 56, poz. 459 i Nr 178, poz. 1375, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654) w związku z art. 134 pkt 3 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 293) umorzyć postępowanie.

UZASADNIENIE

I

1. W postanowieniu z 10 lutego 2015 r., uzupełnionym postanowieniem z 9 kwietnia 2015 r., sędzia-komisarz postępowania upadłościowego, działający w Sądzie Rejonowym w K., Wydziale VIII Gospodarczym dla spraw upadłościowych i naprawczych (dalej: sędzia-komisarz), przedstawił Trybunałowi pytanie prawne, czy:

1) art. 227 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535; dalej: p.u.n.), w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 26 września 2014 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1626; dalej: ustawa z 26 września 2014 r.), jest zgodny z art. 21, art. 64 ust. 1 i 3 oraz art. 2 Konstytucji,

2) art. 1 pkt 6 ustawy z 26 września 2014 r. w zakresie, w jakim zmienia ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, ze zm.) i dodaje do tej ustawy art. 83a, jest zgodny z art. 21, art. 64 ust. 1 i 3 oraz art. 2 Konstytucji,

3) art. 693², art. 693⁶ i art. 752 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.; dalej: k.p.c.), w brzmieniu ustalonym ustawą z 26 września 2014 r., są zgodne z art. 21, art. 64 ust. 1 i 3 oraz art. 2 Konstytucji,

4) ustawa z 26 września 2014 r. w zakresie, w jakim nie przewiduje przepisów przejściowych, jest zgodna z art. 21, art. 64 ust. 1 i 3 oraz art. 2 Konstytucji.

Sędzia-komisarz złożył pytanie prawne, powołując się m.in. na art. 154 p.u.n., zgodnie z którym: „Sędzia-komisarz w zakresie swych czynności ma prawa i obowiązki sądu i przewodniczącego”.

Pytanie prawne zostało zadane na tle następującego stanu faktycznego:

Do sędziego-komisarza wpłynął wniosek syndyka masy upadłości o zezwolenie na złożenie sum pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych masy upadłości do depozytu sądowego Sądu Rejonowego w K. Jako podstawę prawną wniosku syndyk wskazał art. 227 p.u.n., w brzmieniu nadanym ustawą z 26 września 2014 r., oraz art. 359 p.u.n., względnie art. 693² k.p.c. w związku z art. 229 p.u.n.

W uzasadnieniu wniosku syndyk podniósł, że zgodnie z obowiązującym od 1 stycznia 2015 r. brzmieniem art. 227 p.u.n.: „Sumy pieniężne wchodzące do masy upadłości oraz sumy uzyskane ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, jeżeli nie podlegają natychmiastowemu wydaniu, syndyk składa do depozytu sądowego”. Zgodnie z wcześniejszym brzmieniem art. 227 p.u.n. sumy pieniężne, wchodzące do masy upadłości oraz sumy uzyskane ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, jeżeli nie podlegały natychmiastowemu wydaniu, syndyk był zobowiązany składać na oprocentowany rachunek bankowy lub na sądowy rachunek depozytowy. Na tej podstawie środki masy upadłości przekazywane były na bieżąco na lokaty bankowe (po wcześniejszych negocjacjach oprocentowania w kilku różnych bankach). Na rachunku bankowym pozostawały jedynie środki niezbędne na bieżące koszty postępowania upadłościowego. Przy znacznych środkach, którymi dysponuje syndyk, i ujemnych konsekwencjach finansowych dla masy upadłości w wypadku złożenia sum pieniężnych do depozytu sądowego, zachodzi uzasadniona obawa podjęcia przez wierzycieli i akcjonariuszy stosownych kroków prawnych w związku z pozbawieniem ich możliwości uzyskiwania dochodów z majątku spółki. W opinii syndyka, przepisy regulujące obowiązek przekazywania środków masy upadłości na rachunek depozytowy sądu (przy znacznie niższym oprocentowaniu) mogą być sprzeczne z Konstytucją.

Sędzia-komisarz wyraził podobną wątpliwość. Wskazał, że konsekwencją zmian wprowadzonych ustawą z 26 września 2014 r. (obowiązujących od 1 stycznia 2015 r.) – niezależnie od problemów proceduralnych oraz intertemporalnych – jest pozbawienie masy

upadłości dochodów z tytułu oprocentowania wolnych środków lokowanych na lokatach (rachunków) bankowych, a także ograniczenie możliwości dysponowania nimi. Sposób zarządzania środkami pieniężnymi masy upadłości i uzyskiwane z tego tytułu dochody mają zaś istotne znaczenie dla upadłego, jego wierzycieli i współników. Pozbawienie możliwości uzyskiwania dochodów z tego majątku naraża ich interes na nieodwracalny uszczerbek.

Zdaniem sędziego-komisarza problem konstytucyjny sprowadza się do odpowiedzi na pytanie, czy dopuszczalne jest czasowe korzystanie przez państwo ze środków pieniężnych stanowiących własność podmiotów prywatnych wbrew ich woli i bez adekwatnego wynagrodzenia (odszkodowania) oraz czy w świetle powołanych wzorców kontroli (art. 21, art. 64 ust. 1 i 3 oraz art. 2 Konstytucji) dopuszczalne jest czasowe ograniczenie dysponowania tymi środkami przez te podmioty. Złożenie kwot wchodzących do masy upadłości na rachunek depozytowy Ministra Finansów to nic innego jak czasowe przeniesienie własności środków pieniężnych na rzecz Skarbu Państwa. Przez złożenie środków do depozytu sądowego upadły bezpowrotnie jest pozbawiony pożytków w zakresie, w jakim oprocentowanie „oferowane” przez Skarb Państwa jest niższe od oprocentowania oferowanego przez banki komercyjne. W ocenie sędziego-komisarza skutkuje to wywłaszczeniem, gdyż ustawodawca pozbawił podmioty prywatne (bez jakiegokolwiek odszkodowania) możliwości czerpania pożytków ze swojej własności i możliwości wzrostu wartości ich majątku. Ponadto brak środków na bieżące funkcjonowanie upadłego, wobec „zamrożenia” ich na rachunku depozytowym Ministra Finansów, może spowodować niepowetowane szkody w majątku upadłego i odpowiedzialność odszkodowawczą wobec osób trzecich.

W ocenie sędziego-komisarza zakwestionowane przepisy naruszają zasadę zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa przez to, że ustawodawca nie wprowadził w ustawie z 26 września 2014 r. przepisów przejściowych. To powoduje, że może powstać konieczność „zerwania” już zawartych umów o lokaty terminowe, co grozi utratą umówionych odsetek.

Sędzia-komisarz zarzucił wadliwość kwestionowanych regulacji także ze względu na to, że ustawodawca nie przewidział obowiązku wydania przepisów wykonawczych, regulujących mechanizm i tryb dokonywania wpłat i wypłat z rachunku depozytowego Ministra Finansów. W szczególności nie jest jasne, czyjej decyzji (akceptacji) wymaga wpłacenie i wypłacenie przez syndyka środków z depozytu. Przepisy regulujące odbiór sumy z depozytu są niejednoznaczne i wobec milczenia ustawodawcy mogą być rozmaicie interpretowane, co wprowadza daleko idącą niepewność prawną.

2. Marszałek Sejmu w piśmie z 26 lutego 2016 r. przedstawił stanowisko w imieniu Sejmu, wnosząc o umorzenie postępowania ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku (art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym, Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r. w związku z art. 134 pkt 3 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym, Dz. U. poz. 1064, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 2015 r.).

2.1. Marszałek Sejmu wskazał przede wszystkim na wątpliwości związane ze spełnieniem warunków formalnych określonych w art. 32 ust. 3 ustawy o TK z 1997 r., od których ustawodawca uzależnił dopuszczalność merytorycznego rozpoznania wątpliwości sądu. W szczególności stwierdził, że w uzasadnieniu pytania prawnego w żaden sposób nie wykazano, jakie skutki dla toczącego się postępowania wywrze ewentualne stwierdzenie, że przepisy wskazane jako przedmiot kontroli są niezgodne z Konstytucją. W opinii Sejmu, taki stan rzeczy nie daje podstaw do uznania, że został zrealizowany obowiązek uzasadnienia związku pytania prawnego z rozstrzygnięciem sprawy (przesłanka funkcjonalna). To skłoniło Sejm do postulowania umorzenia postępowania ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Sejm rozważył jako odrębne zagadnienie kwestię dopuszczalności pytania prawnego w warunkach utraty mocy obowiązującej przez art. 227 p.u.n., w brzmieniu nadanym przez ustawę z 26 września 2014 r., na podstawie art. 428 pkt 138 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. poz. 978, ze zm.; dalej: p.r.). W odróżnieniu od poprzedniego stanu prawnego (obowiązującego w dniu wniesienia pytania prawnego), aktualnie istnieje możliwość wyboru sposobu postępowania ze środkami pieniężnymi znajdującymi się w masie upadłości. Tym samym w nowych realiach normatywnych syndyk może złożyć wskazane sumy pieniężne na oprocentowany rachunek bankowy lub na rachunek depozytowy Ministra Finansów. Opisana powyżej zmiana stanu prawnego zdaje się w pełni realizować oczekiwania przedstawione w pytaniu prawnym. Przywrócona została możliwość wyboru przez syndyka miejsca, w którym będzie lokował środki wchodzące w skład masy upadłości.

Przystępując do dalszych wyjaśnień, Marszałek Sejmu wskazał, że na mocy art. 428 pkt 1 p.r. od 1 stycznia 2016 r. ustawa z 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze nosi tytuł – Prawo upadłościowe (dalej: p.u.).

W myśl art. 456 pkt 3 p.r., art. 428 pkt 138 p.r. – w zakresie dotyczącym zmiany art. 227 p.u. – wszedł w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia ustawy (tj. 29 lipca 2015 r.), podczas gdy ustawa weszła w życie 1 stycznia 2016 r. (art. 456 p.r. *ab initio*). Zgodnie z art. 449 p.r., statuującym ogólną regułę intertemporalną, „[w] sprawach, w których przed dniem wejścia w życie ustawy wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, stosuje się przepisy dotychczasowe”. Niemniej, zdaniem Sejmu, z uwagi na istnienie regulacji szczególnej, należy przyjąć, że w sprawie rozpatrywanej przez pytający sąd – podobnie jak w każdym postępowaniu upadłościowym, toczącym się zarówno według „starych” (dotychczasowych), jak i „nowych” (znowelizowanych) przepisów – od 29 lipca 2015 r. organy postępowania powinny stosować art. 227 p.u. w brzmieniu nadanym p.r. Przyjęcie odmiennej wykładni prowadziłoby do niemożliwych do zaakceptowania rezultatów. Okoliczność, że ustawodawca nie uchwalił normy przejściowej, która wprost regulowałaby temporalny zakres zastosowania znowelizowanego art. 227 p.u., rozstrzyga na korzyść przyjęcia zasady bezpośredniego stosowania. Jak bowiem wskazuje Trybunał Konstytucyjny, brak przepisów intertemporalnych nie jest równoznaczny z nieuregulowaniem kwestii intertemporalnej. Sytuacja taka przesądza natomiast o bezpośrednim skutku ustawy nowej (zob. wyroki TK z: 1 lipca 2003 r., sygn. P 31/02; 10 maja 2004 r., sygn. SK 39/03; 10 grudnia 2007 r., sygn. P 43/07). Przyjęcie powyższej tezy jest także zgodne z zamiarem ustawodawcy jak najszybszego wprowadzenia w życie regulacji nowej. Co więcej, w analizowanym wypadku nie niesie to niebezpieczeństwa w postaci pogorszenia sytuacji adresatów, a przeciwnie – wychodzi naprzeciw ich oczekiwaniom i konsumuje (dezaktualizuje) zarzuty pytającego sądu.

W ocenie Sejmu, w obecnym stanie prawnym nie znajdują zastosowania w toczącej się sprawie z wniosku syndyka pozostałe przepisy zakwestionowane w pytaniu prawnym, gdyż należy łączyć je ze złożeniem odpowiednich sum na rachunek depozytowy Ministra Finansów. Utrata mocy obowiązującej art. 227 p.u., w brzmieniu nadanym ustawą z 26 września 2014 r., i będąca jej konsekwencją zmiana podstaw orzekania w zawisłej sprawie, prowadzi do zerwania związku między odpowiedzią Trybunału na pytanie prawne a rozstrzygnięciem sprawy zawisłej przed sądem. To zaś oznacza niespełnienie (a ściśle dezaktualizując) przesłanki funkcjonalnej, co w konsekwencji prowadzi do wniosku o umorzenie postępowania ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

3. Do dnia wydania niniejszego postanowienia ani Prokurator Generalny, ani Rada Ministrów nie zajęli stanowiska w sprawie.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Przystępując do rozpoznania sprawy, Trybunał uwzględnił, że 30 sierpnia 2015 r. weszła w życie ustawa z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 293; dalej: ustawa o TK z 2015 r.). Ustawa ta została kilkakrotnie znowelizowana, m.in. ustawą z dnia 22 grudnia 2015 r. (Dz. U. poz. 2217; dalej: ustawa nowelizująca z 22 grudnia 2015 r.), która weszła w życie z dniem ogłoszenia, tj. 28 grudnia 2015 r. Ustawa nowelizująca z 22 grudnia 2015 r. – w zakresie odnoszącym się do merytorycznego rozpoznawania spraw – zmieniła liczne przepisy regulujące postępowanie przed TK.

Zgodnie z art. 134 pkt 3 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed wejściem w życie ustawy o TK z 2015 r. w postępowaniu przed Trybunałem – jeżeli zachodzą przesłanki umorzenia postępowania – stosuje się przepisy dotychczasowe, czyli przepisy ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r.). Przepis ten ma zastosowanie w każdej sprawie toczącej się przed Trybunałem bez względu na to, czy została wszczęta na podstawie wniosku, pytania prawnego czy też skargi konstytucyjnej. Według dotychczasowego, jednolitego orzecznictwa TK na tle tego przepisu, do rozpoznania spraw wszczętych w okresie obowiązywania ustawy o TK z 1997 r., a niezakończonych przed 30 sierpnia 2015 r. – w wypadku gdy zachodzą przesłanki umorzenia postępowania – mają zastosowanie wszystkie przepisy proceduralne wynikające z ustawy o TK z 1997 r., a nie tylko te, które określają ujemną przesłankę procesową (zob. wyroki pełnego składu TK z: 7 października 2015 r., sygn. K 12/14, OTK ZU nr 9/A/2015, poz. 143; 14 października 2015 r., sygn. Kp 1/15, OTK ZU nr 9/A/2015, poz. 147; 4 listopada 2015 r., sygn. K 1/14, OTK ZU nr 10/A/2015, poz. 163; postanowienia pełnego składu TK z: 28 października 2015 r., sygn. P 6/13, OTK ZU nr 9/A/2015, poz. 161; 3 listopada 2015 r., sygn. SK 64/13, OTK ZU nr 10/A/2015, poz. 169; 3 listopada 2015 r., sygn. K 32/14, OTK ZU nr 10/A/2015, poz. 166).

Ustawa nowelizująca z 22 grudnia 2015 r. zawierała art. 2 regulujący sytuacje intertemporalne we wszystkich sprawach wniesionych do Trybunału przed jej wejściem w życie. W wyroku z 9 marca 2016 r., sygn. K 47/15 (OTK ZU nr A/2016, poz. 2), Trybunał stwierdził niekonstytucyjność tej ustawy w całości ze względu na tryb jej uchwalenia, a także – w punkcie 16 lit. b sentencji – stwierdził niezgodność jej art. 2, nakazującego co do zasady stosowanie jej przepisów do wszystkich spraw, w których postępowanie zostało wszczęte przed dniem wejścia w życie tej ustawy, z art. 2 Konstytucji. Skutkiem orzeczenia TK jest powrót do stanu prawnego nieuwzględniającego zmian wprowadzonych przez zakwestionowaną ustawę nowelizującą z 22 grudnia 2015 r. Już ten argument sam przez się – niezależnie od relacji dwóch przepisów przejściowych: art. 134 pkt 3 ustawy o TK z 2015 r. oraz art. 2 ustawy nowelizującej z 22 grudnia 2015 r. – przesądza, że sprawy, które zostały wniesione do Trybunału przed wejściem w życie ustawy o TK z 2015 r., w wypadku kiedy zachodzą przesłanki umorzenia postępowania, muszą być rozpatrywane na podstawie przepisów ustawy o TK z 1997 r.

Można jednak zauważyć, że nawet wówczas, gdyby konstytucyjność art. 2 ustawy nowelizującej nie została zakwestionowana, w sprawach wszczętych i niezakończonych przed wejściem w życie ustawy o TK z 2015 r., w wypadku których zachodziły przesłanki umorzenia postępowania, należałoby uwzględnić przepisy ustawy o TK z 1997 r. Art. 2 ustawy nowelizującej rozstrzygał bowiem, że jeśli do wejścia w życie tej ustawy Prezes Trybunału zawiadomił uczestników postępowania o przekazaniu wniosku, pytania prawnego lub skargi do rozpoznania przez skład orzekający, zastosowanie miała znajdować zasada dalszego działania

prawa dawnego, a zgodnie z art. 134 pkt 3 ustawy o TK z 2015 r. do wyróżnionej wcześniej kategorii spraw należy stosować ustawę o TK z 1997 r.

2. Pytanie prawne sędziego-komisarza ma związek z toczącym się postępowaniem upadłościowym i dotyczy przepisów trzech aktów normatywnych: 1) ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 r. poz. 233, ze zm.; 1 stycznia 2016 r. tytuł ustawy został zmieniony – obecnie: ustawa – Prawo upadłościowe; dalej: p.u.); 2) ustawy z dnia 26 września 2014 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1626; dalej: ustawa z 26 września 2014 r.); 3) ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.; dalej: k.p.c.).

3. Zgodnie z art. 193 Konstytucji, każdy sąd może przedstawić Trybunałowi pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. Unormowanie to znajdowało swoje odzwierciedlenie w art. 3 oraz w art. 32 ustawy o TK z 1997 r. Wskazane przepisy ustawy o TK z 1997 r., obowiązujące w dacie składania pytania prawnego do Trybunału, określały przesłanki warunkujące skuteczność przedstawienia i merytorycznego rozpoznania pytania prawnego.

3.1. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie szczegółowo omawiał przesłanki dotyczące pytania prawnego (zob. np. postanowienia TK z: 27 marca 2009 r., sygn. P 10/09, OTK ZU nr 3/A/2009, poz. 40; 30 czerwca 2009 r., sygn. P 34/07, OTK ZU nr 6/A/2009, poz. 101; 14 lipca 2015 r., sygn. P 47/13, OTK ZU nr 7/A/2015, poz. 107). Dopuszczalność przedstawienia pytania prawnego jest uwarunkowana trzema przesłankami: 1) podmiotową – może to uczynić jedynie sąd jako państwowy organ władzy sądowniczej, oddzielony i niezależny od legislatury i egzekutywy, 2) przedmiotową – przedmiotem pytania prawnego może być wyłącznie zarzut niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą oraz 3) funkcjonalną – możliwość wystąpienia z pytaniem prawnym tylko w sytuacji, gdy od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie konkretnej sprawy toczącej się przed sądem.

Niespełnienie którejs z przesłanek kontroli w trybie pytania prawnego stanowi przeszkodę formalną w prowadzeniu merytorycznego badania konstytucyjności zaskarżonych norm. Powstaje wtedy konieczność umorzenia postępowania z uwagi na niedopuszczalność wydania wyroku (zob. np. postanowienia TK z: 3 marca 2009 r., sygn. P 63/08, OTK ZU nr 3/A/2009, poz. 31; 30 czerwca 2009 r., sygn. P 34/07 i powołane tam orzecznictwo).

3.2. Rozpoznawane pytanie prawne wymaga przede wszystkim oceny z punktu widzenia przesłanki podmiotowej, gdyż zostało przedstawione nie przez „sąd”, ale przez sędziego-komisarza postępowania upadłościowego, działającego w Sądzie Rejonowym w K., Wydziale VIII Gospodarczym dla spraw upadłościowych i naprawczych.

Zgodnie z art. 193 Konstytucji, z pytaniem prawnym może zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego „każdy sąd”. Trybunał, odczytując użyte w art. 193 Konstytucji pojęcie sądu zgodnie z regulacją konstytucyjną, przyjmuje, że chodzi o sąd w rozumieniu art. 175 Konstytucji (zob. postanowienia z: 4 października 2010 r., sygn. P 12/08, OTK ZU nr 8/A/2010, poz. 86 i 24 czerwca 2015 r., sygn. P 31/14, OTK ZU nr 6/A/2015, poz. 95), czyli państwowy organ władzy sądowniczej, oddzielony i niezależny od władzy ustawodawczej i wykonawczej (zob. postanowienia z: 27 kwietnia 2004 r., sygn. P 16/03, OTK ZU nr 4/A/2004, poz. 36 i 28 2015 r., sygn. P 7/15, OTK ZU nr 4/A/2015, poz. 59).

Należy dodać, że przez pojęcie sądu należy rozumieć wszystkie sądy i składy orzekające (zob. postanowienia TK z: 22 października 2007 r., sygn. P 24/07, OTK ZU nr 9/A/2007,

poz. 118; 15 kwietnia 2008 r., sygn. P 26/07, OTK ZU nr 3/A/2008, poz. 52; 18 lutego 2014 r., sygn. P 41/12, OTK ZU nr 2/A/2014, poz. 21).

Funkcjonowanie na poziomie ustawy organu określonego inną nazwą, lecz spełniającego określone kryteria, uprawnia do zakwalifikowania go jako „sądu” w rozumieniu konstytucyjnym; pozwala uznać kompetencję takiego podmiotu do skierowania pytania prawnego (zob. M. Wiącek, *Pytanie prawne sądu do Trybunału Konstytucyjnego*, Warszawa 2011, s. 61-66).

Sędzia-komisarz złożył pytanie prawne, powołując się m.in. na art. 154 p.u., zgodnie z którym: „Sędzia-komisarz w zakresie swych czynności ma prawa i obowiązki sądu i przewodniczącego”.

Przepisy prawa upadłościowego powierzają prowadzenie postępowania upadłościowego dwóm organom sądowym: sędziemu-komisarzowi i sądowi upadłościowemu. Każdy z tych organów jest w zakresie powierzonych mu funkcji sądem samoistnym, z tym że – ujmując rzecz najogólniej – sędzia-komisarz wykonuje zasadniczo wszelkie czynności w toku właściwego postępowania upadłościowego, sąd natomiast tylko te czynności, które przepisy wyraźnie przekazują do jego kompetencji (zob. S. Gurgul, *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, wyd. 10, Warszawa 2016, s. 407).

Zgodnie z art. 151 ust. 1 p.u., po ogłoszeniu upadłości czynności postępowania upadłościowego wykonuje sędzia-komisarz, z wyjątkiem czynności, dla których właściwy jest sąd upadłościowy. Uwzględniając wniosek o ogłoszenie upadłości, sąd upadłościowy (sąd rejonowy – sąd gospodarczy) wydaje postanowienie o ogłoszeniu upadłości, w którym m.in. wyznacza sędziego-komisarza i zastępcę sędziego-komisarza oraz syndyka (art. 51 ust. 1 pkt 6 p.u.).

Sędzia-komisarz kieruje tokiem postępowania upadłościowego, sprawuje nadzór nad czynnościami syndyka, oznacza czynności, których wykonywanie przez syndyka jest niedopuszczalne bez jego zezwolenia lub bez zezwolenia rady wierzycieli, jak również zwraca uwagę na popełnione przez syndyka uchybienia (art. 152 ust. 1 p.u.). Sędzia-komisarz pełni ponadto inne czynności określone w ustawie (art. 152 ust. 2 p.u.). Sędzia-komisarz np. rozpoznaje skargi na czynności komornika w postępowaniu upadłościowym (art. 153 p.u.).

W zasadzie poza sporem na tle regulacji przepisów ustawy – Prawo upadłościowe pozostaje fakt zakwalifikowania sędziego-komisarza do organów postępowania upadłościowego. Jest to organ obligatoryjny, który jest jednocześnie samoistnym organem sądowym właściwego postępowania upadłościowego (zob. K. Babiaryz-Mikulska, *Charakter prawny instytucji sędziego-komisarza oraz systematyka jego czynności w postępowaniu upadłościowym – uwagi praktyczne na tle postępowania z opcją likwidacyjną*, „Studia Prawnicze KUL” nr 2/2014, s. 8 i powołana tam literatura). Zgodnie z art. 359 ust. 1 zdaniem pierwszym p.u. w sprawach o złożenie do depozytu sądowego orzeka sędzia-komisarz.

Pełnienie funkcji sędziego-komisarza może być powierzone wyłącznie sędziemu zawodowemu, w ramach powierzonych mu obowiązków orzeczniczych. Sędzia-komisarz jest w zakresie czynności powierzonych ustawą sądem działającym jednoosobowo. Do czynności sędziego-komisarza należy stosować wszystkie przepisy kodeksu postępowania cywilnego odnoszące się do sądu pierwszej instancji. Sędzia-komisarz jest organem wyraźnie innym od sądu upadłościowego, co do większości czynności w postępowaniu upadłościowym są to dwa sądy pierwszoinstancyjne o różnej właściwości. Jednakże co do zaskarżalnych czynności sędziego-komisarza (poza odwołaniem syndyka), sąd upadłościowy jest sądem drugiej instancji (zob. P. Zimmerman, *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, wyd. 4, Warszawa 2016, s. 314).

Zważywszy na charakter prawny funkcji sędziego-komisarza, Trybunał uznał, że jest on uprawniony do przedstawienia pytania prawnego Trybunałowi. Jest organem sądowym,

w postępowaniu upadłościowym realizuje wiele funkcji, w tym funkcję orzeczniczą, sędzia-komisarz ma prawo i obowiązek wydawania merytorycznych rozstrzygnięć, które zapadają w formie postanowień, posiada status sędziego, objęty gwarancją niezawisłości.

Trybunał uznał, że pytanie prawne sędziego-komisarza spełnia przesłankę podmiotową. Sędzia-komisarz (dalej: pytający sąd) jest podmiotem uprawnionym do złożenia pytania prawnego w związku z orzekaniem w sprawie o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego w toku postępowania upadłościowego.

4. Spełnienie przesłanki podmiotowej nie przesądza jeszcze o dopuszczalności merytorycznego rozpoznania pytania prawnego. Przedmiotem pytania prawnego może być wyłącznie zarzut niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą (przesłanka przedmiotowa). Tak rozumiana przesłanka przedmiotowa została spełniona – zarzuty dotyczą zgodności przepisów ustawowych z Konstytucją.

Ponadto odrębnej oceny wymaga spełnienie przesłanki funkcjonalnej, w świetle której między orzeczeniem Trybunału (czyli odpowiedzią na pytanie prawne sądu) a rozstrzygnięciem sprawy zawisłej przed pytającym sądem zachodzić musi zależność o charakterze bezpośrednim, merytorycznym oraz prawnie istotnym. Kontrola konstytucyjności inicjowana pytaniem prawnym jest bowiem ściśle powiązana z konkretną sprawą zawisłą przed sądem występującym z pytaniem prawnym (zob. np. postanowienie z 15 września 2015 r., sygn. P 89/15, OTK ZU nr 8/A/2015, poz. 129). Relację, o której mowa, powinien wykazać pytający sąd w odniesieniu do każdego z zakwestionowanych przepisów.

4.1. W *petitum* pytania prawnego pytający sąd zakwestionował: art. 227 p.u. w brzmieniu nadanym ustawą z 26 września 2014 r., art. 693², art. 693⁶ i art. 752 k.p.c. oraz art. 1 pkt 6 ustawy z 26 września 2014 r. w zakresie, w jakim zmienia ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, ze zm.; dalej: u.f.p.) i dodaje do tej ustawy art. 83a. Ponadto sąd pytający podniósł wątpliwość, czy ustawa z 26 września 2014 r. w zakresie, w jakim nie przewiduje przepisów przejściowych, jest zgodna z art. 21, art. 64 ust. 1 i 3 oraz art. 2 Konstytucji. Natomiast w uzasadnieniu pytania pytający sąd skupił się na treści art. 227 p.u. w brzmieniu nadanym ustawą z 26 września 2014 r. Zgodnie z tym przepisem: „Sumy pieniężne wchodzące do masy upadłości oraz sumy uzyskane ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, jeżeli nie podlegają natychmiastowemu wydaniu, syndyk składa do depozytu sądowego”. Pytający sąd podkreślił w uzasadnieniu, że w stanie prawnym sprzed tej nowelizacji, w oparciu o art. 227 p.u.i.n., syndykowi przysługiwało prawo wyboru, czy wolne środki wchodzące w skład masy upadłości złoży na oprocentowanym rachunku bankowym, czy na depozycie sądowym (zgodnie z ówczesnym brzmieniem art. 227 p.u.n.: „Sumy pieniężne wchodzące do masy upadłości oraz sumy uzyskane ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, jeżeli nie podlegają natychmiastowemu wydaniu, syndyk składa na oprocentowany rachunek bankowy lub na sądowy rachunek depozytowy”).

Wniosek syndyka do pytającego sądu został złożony na podstawie art. 227 p.u.n. w brzmieniu nadanym ustawą z 26 września 2014 r. W istocie uzasadnienie pytania prawnego i sformułowane zarzuty odnoszą się przede wszystkim do tego przepisu. Jak wyjaśnił pytający sąd w postanowieniu z 9 kwietnia 2015 r., merytoryczna ocena art. 227 p.u.n. przez Trybunał miałaby wpływ na rozstrzygnięcie w sprawie złożonego przez syndyka wniosku (w zależności od oceny Trybunału wniosek zostałby uwzględniony w całości lub oddalony). Pomimo tak lakonicznego uzasadnienia, Trybunał, inaczej niż Sejm, przyjął, że istniała zależność pomiędzy odpowiedzią Trybunału na pytanie o konstytucyjność art. 227 p.u.n. a rozstrzygnięciem sprawy rozpoznawanej przez pytający sąd. Tym samym należało stwierdzić, że w zakresie dotyczącym art. 227 p.u.n. (obecnie p.u.) w brzmieniu nadanym ustawą z 26 września 2014 r. została spełniona w chwili przedłożenia pytania prawnego przesłanka funkcjonalna.

4.2. Co do zasady spełnienie przesłanki funkcjonalnej oznacza dopuszczalność merytorycznego rozpoznania pytania prawnego. Jednakże na tle niniejszej sprawy pojawiły się nowe okoliczności. Już po wniesieniu pytania prawnego do Trybunału, art. 227 p.u., w brzmieniu nadanym ustawą z 26 września 2014 r., przestał obowiązywać.

Na podstawie art. 428 pkt 138 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. poz. 978, ze zm.; dalej: p.r.) art. 227 p.u. uzyskał następujące brzmienie: „Sumy pieniężne wchodzące do masy upadłości oraz sumy uzyskane ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, jeżeli nie podlegają natychmiastowemu wydaniu, syndyk składa na oprocentowany rachunek bankowy lub na rachunek depozytowy Ministra Finansów”. Przepis w nowym brzmieniu zaczął obowiązywać od 29 lipca 2015 r.

Ustawodawca uchylił tym samym zakwestionowane w pytaniu prawnym i niejednokrotnie krytykowane rozwiązanie przyjęte ustawą z 26 września 2014 r. Jak podkreślono w doktrynie, art. 227 p.u. w brzmieniu nadanym ustawą z 26 września 2014 r. zasługiwał na krytykę z uwagi na jego sprzeczność z celem zmian (m.in. zmniejszenie potrzeb pożyczkowych Skarbu Państwa poprzez wykorzystywanie aktywów finansowych jednostek sektora finansów publicznych). „Ustawodawca, chcąc chronić finanse publiczne, w rzeczywistości dokonał «wywłaszczenia» masy upadłości. Uniemożliwienie syndykowi deponowania środków na oprocentowanym rachunku bankowym oznacza niższy poziom zaspokojenia wierzycieli (sprzeczność z art. 2 ust. 1 PrUp). Wprowadzona zmiana wymagała szybkiej derogacji i przywrócenia poprzedniego brzmienia przepisu co uzasadnia wejście zmiany w życie w 14 dni od opublikowania ustawy, czyli 5 miesięcy przed wejściem w życie reszty regulacji” (P. Zimmerman, *op. cit.*, s. 484).

4.3. Należy zauważyć, że art. 456 pkt 3 p.r., określający termin wejścia w życie nowego brzmienia art. 227 p.u. (po upływie 14 dni od ogłoszenia ustawy, tj. 29 lipca 2015 r.), ustanowił wyjątek od ogólnie określonego momentu wejścia w życie całej ustawy, tj. 1 stycznia 2016 r. (art. 456 p.u. *ab initio*).

Zgodnie z art. 449 p.r., statuującym ogólną regułę intertemporalną, „[w] sprawach, w których przed dniem wejścia w życie ustawy wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, stosuje się przepisy dotychczasowe”. Niemniej, z uwagi na istnienie regulacji szczególnej, należy przyjąć, że przepis ten nie odnosi się do nowego brzmienia art. 227 p.u.. Jak trafnie wskazał w swoim stanowisku Sejm, niezależnie od brzmienia art. 449 p.r., w sprawie rozpatrywanej przez pytający sąd – podobnie, jak w każdym postępowaniu upadłościowym, toczącym się zarówno według „starych” (dotychczasowych), jak i „nowych” (znowelizowanych) przepisów – od 29 lipca 2015 r. organy postępowania powinny stosować art. 227 p.u. w brzmieniu nadanym ustawą – Prawo restrukturyzacyjne.

Okoliczność, że ustawodawca nie uchwalił normy przejściowej, która wprost regulowałaby temporalny zakres zastosowania znowelizowanego art. 227 p.u., rozstrzyga na korzyść przyjęcia zasady bezpośredniego stosowania nowej regulacji. Brak przepisów intertemporalnych nie jest równoznaczny z nieuregulowaniem kwestii intertemporalnej. Sytuacja taka przesądza natomiast o bezpośrednim skutku ustawy nowej (zob. wyroki TK z: 1 lipca 2003 r., sygn. P 31/02, OTK ZU nr 6/A/2003, poz. 58; 10 maja 2004 r., sygn. SK 39/03, OTK ZU nr 5/A/2004, poz. 40; 10 grudnia 2007 r., sygn. P 43/07, OTK ZU nr 11/A/2007, poz. 155). Przyjęcie powyższej tezy jest także zgodne z intencją ustawodawcy jak najszybszego wprowadzenia w życie nowej regulacji. Należy jednocześnie zauważyć, że pytający sąd, mając zapewne wiedzę o nowelizacji art. 227 p.u. już po wniesieniu pytania prawnego, nie podjął polemiki ze stanowiskiem Sejmu, co mogłoby ewentualnie wskazywać, że pytający sąd opowiada się za poglądem, iż w rozpatrywanej przez ten sąd sprawie winien znaleźć zastosowanie art. 227 w brzmieniu nadanym ustawą z 26 września 2014 r. (kwestionowanym w pytaniu prawnym).

4.4. Utrata mocy obowiązującej art. 227 p.u. w brzmieniu nadanym ustawą z 26 września 2014 r. i będąca tego konsekwencją zmiana podstaw orzekania w toczącej się przed pytającym sądem sprawie prowadzą do zerwania związku między odpowiedzią Trybunału na pytanie prawne a rozstrzygnięciem sprawy rozpoznawanej przez ten sąd. To zaś oznacza dezaktualizując (brak) przesłanki funkcjonalnej, co w konsekwencji prowadzi do umorzenia postępowania ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku (zob. art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK z 1997 r. w związku z art. 134 pkt 3 ustawy o TK z 2015 r.).

5. Oprócz art. 227 p.u., w brzmieniu nadanym ustawą z 26 września 2014 r., sąd pytający zakwestionował w *petitum* pytania prawnego art. 1 pkt 6 ustawy z 26 września 2014 r., na podstawie którego do ustawy o finansach publicznych został dodany art. 83a.

Dodając do ustawy o finansach publicznych art. 83a, ustawodawca przesądził, że sumy złożone do depozytu sądowego mają być przechowywane na rachunkach depozytowych Ministra Finansów w Banku Gospodarstwa Krajowego (ust. 1). Ponadto Minister Finansów został upoważniony do czasowego zarządzania, w celu sfinansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa oraz w związku z zarządzaniem długiem Skarbu Państwa, środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunkach depozytowych Ministra Finansów (ust. 2).

5.1. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że art. 1 pkt 6 ustawy z 26 września 2014 r. nie może być przedmiotem pytania prawnego. To nie przepis nowelizujący (*ergo* ustawa, której jest elementem) podlega stosowaniu rozumianemu jako wynik subsumcji, lecz przepis nim zmieniony. Podstawą orzeczenia mógłby być ewentualnie przepis ustawy znoveelizowanej, podczas gdy przepis nowelizujący stanowi jedynie podstawę ustalenia obowiązującego brzmienia przepisu zmienionego (zob. wyrok TK z 12 grudnia 2005 r., sygn. SK 20/04, OTK ZU nr 11/A/2005, poz. 133). Wyjątkowo art. 1 pkt 6 ustawy z 26 września 2014 r. mógłby stać się przedmiotem kontroli, gdyby wątpliwości pytającego sądu dotyczyły wyłącznie sposobu wprowadzenia wskazanego przepisu ustawy do systemu prawa (zob. wyrok z 2 grudnia 2014 r., sygn. P 29/13, OTK ZU nr 11/A/2014, poz. 116). Pytający sąd nie przedstawił jednak zarzutów wobec trybu uchwalenia ustawy ani też wprowadzenia w życie przepisów zmieniających.

Zarzut pytającego sądu odnosi się w istocie do art. 83a u.f.p. Potwierdza to uzasadnienie pytania prawnego, w którym pytający sąd stwierdził, że zasadniczy problem konstytucyjny sprowadza się do odpowiedzi na pytanie, czy dopuszczalne jest czasowe korzystanie przez państwo ze środków pieniężnych stanowiących własność podmiotów prywatnych wbrew ich woli i bez adekwatnego wynagrodzenia (odszkodowania) oraz czy w świetle powołanych wzorców kontroli (art. 21, art. 64 ust. 1 i 3 oraz art. 2 Konstytucji) dopuszczalne jest czasowe ograniczenie dysponowania tymi środkami przez te podmioty.

W ocenie Trybunału tak sprecyzowany problem konstytucyjny wiąże się bezpośrednio z treścią art. 83a u.f.p. Właśnie na podstawie tego przepisu Minister Finansów został upoważniony do czasowego zarządzania, w celu sfinansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa oraz w związku z zarządzaniem długiem Skarbu Państwa, środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunkach depozytowych Ministra Finansów z obowiązkiem ich zwrotu na każde żądanie wraz z należnymi odsetkami (zob. art. 83a ust. 2 u.f.p.). Pytający sąd nie zakwestionował jednak bezpośrednio art. 83a u.f.p., ale wprowadzając go do ustawy o finansach publicznych art. 1 pkt 6 ustawy z 26 września 2014 r. Gdyby nawet przyjąć, że ze względu na zasadę *falsa demonstratio non nocet*, że przedmiotem pytania prawnego jest art. 83a u.f.p., to należałoby uznać, że pytający sąd nie wskazał, jaka jest relacja między treścią kwestionowanego przepisu a stanem faktycznym sprawy, w której przedstawione zostało pytanie prawne. Pytający sąd ograniczył się do ogólnego zarzutu, nie wykazując, jakie zna-

czenie dla rozstrzygnięcia wniosku syndyka miałyby mieć ocena konstytucyjności tego przepisu.

5.2. Podobnej argumentacji zabrakło także w odniesieniu do zarzutu „braku przepisów przejściowych” w ustawie z 26 września 2014 r. Pytający sąd ograniczył się do stwierdzenia, że „ustawodawca nie wprowadził przepisów przejściowych. W praktyce oznacza, to iż może powstać konieczność «zerwania» już zawartych umów o lokaty terminowe co grozi utratą umówionych odsetek”. Można jedynie domyślać się, że pogląd ten został sformułowany w kontekście obowiązku wynikającego z art. 227 p.u., w brzmieniu nadanym przez ustawę z 26 września 2014 r.

Trybunał przypomina, że w świetle art. 32 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r. warunkiem skutecznego wniesienia pytania prawnego było spełnienie określonych warunków formalnych. Pytanie prawne musi odpowiadać wymaganiom dotyczącym pism procesowych, a ponadto zawierać: 1) wskazanie organu, który wydał kwestionowany akt normatywny, 2) określenie kwestionowanego aktu normatywnego lub jego części, 3) sformułowanie zarzutu niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą kwestionowanego aktu normatywnego, 4) uzasadnienie postawionego zarzutu, z powołaniem dowodów na jego poparcie.

Pytanie prawne sądu pytającego (w odniesieniu do regulacji zakwestionowanych w punkcie 2 i 4 *petitum* pytania) nie spełnia nie tylko wymagań określonych w art. 193 Konstytucji i art. 3 ustawy o TK z 1997 r. (ze względu na brak wykazania istnienia przesłanki funkcjonalnej), ale także wymagań określonych w art. 32 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy o TK z 1997 r., polegających na sformułowaniu i uzasadnieniu zarzutu niekonstytucyjności z powołaniem dowodów na jego poparcie. W świetle utrwalonej praktyki orzeczniczej Trybunału wymóg ten należy rozumieć jako nakaz odpowiedniego udowodnienia zarzutów stawianych w kontekście każdego wskazanego wzorca kontroli. Samo sformułowanie zarzutu niekonstytucyjności przez zestawienie przedmiotu i wzorca kontroli jest niewystraszające (zob. postanowienie TK z 11 lutego 2015 r., sygn. P 8/14, OTK ZU nr 2/A/2015, poz. 20).

W związku z tym postępowanie w zakresie badania art. 1 pkt 6 ustawy z 26 września 2014 r. oraz badanie tej ustawy w zakresie, w jakim nie przewiduje przepisów przejściowych, podlega umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK z 1997 r. w związku z art. 134 pkt 3 ustawy o TK z 2015 r., z uwagi na niedopuszczalność wydania wyroku w tym zakresie.

6. W *petitum* pytania prawnego (pkt 3) zostały zakwestionowane ponadto: art. 693², art. 693⁶ i art. 752 k.p.c. w brzmieniu nadanym ustawą z 26 września 2014 r.

Na podstawie ustawy z 26 września 2014 r. do art. 693² k.p.c. został dodany § 3, zgodnie z którym, jeżeli przedmiotem świadczenia są pieniądze, złożenie do depozytu sądowego następuje przez wpłatę na rachunek depozytowy Ministra Finansów.

Z kolei art. 693⁶ § 1 k.p.c. w brzmieniu nadanym przez ustawę z 26 września 2014 r. określa sposoby przechowywania przyjmowanych do depozytu sądowego pieniędzy, kosztowności, książeczek oszczędnościowych, papierów wartościowych, innych dokumentów oraz przedmiotów (pieniądze przechowuje się na rachunku depozytowym Ministra Finansów).

W odniesieniu do wymienionych przepisów kodeksu postępowania cywilnego pytający sąd nie sformułował konkretnych zarzutów, nie wskazał też zależności pomiędzy odpowiedzią na pytanie prawne dotyczące tych przepisów a rozstrzygnięciem sprawy leżącej u podłoża tego pytania.

Podobne wątpliwości budzi zasadność zakwestionowania w pytaniu prawnym art. 752 k.p.c. w brzmieniu nadanym ustawą z 26 września 2014 r. W uzasadnieniu pytający sąd nawiązuje do art. 752 k.p.c., odwołując się do treści § 2 tego przepisu: „Sumę złożoną na

rachunek depozytowy sąd umieszcza na wydzielonym, oprocentowanym rachunku bankowym w wysokości oprocentowania udzielonego przez bank dla wkładów wypłacanych na każde żądanie. Jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że zabezpieczenie może trwać dłużej niż trzy miesiące, na wniosek obowiązanego, należy umieścić złożone do depozytu sumy w banku wskazanym przez obowiązanego na rachunku bankowym oprocentowanym jak dla lokat terminowych”. Zacytowany § 2 w art. 752 k.p.c. został uchylony na podstawie ustawy z 26 września 2014 r. Z kolei art. 752 § 1 k.p.c. otrzymał następujące brzmienie: „Zajęte ruchomości nie mogą być oddane pod dozór uprawnionemu. Zajęte pieniądze składa się na rachunek depozytowy Ministra Finansów, a zajęte papiery wartościowe sąd składa w banku”.

Pytający sąd nie wskazał, jaki związek ma zakwestionowana regulacja z prowadzonym postępowaniem i na czym miałyby polegać niekonstytucyjność przepisu w brzmieniu nadanym na podstawie ustawy z 26 września 2014 r. Nie jest jasne, czy zarzut niekonstytucyjności łączy się z uchYLENIEM § 2 w art. 752 k.p.c., czy ze zmianą brzmienia § 1 w art. 752 k.p.c.

Ponadto w aktualnym stanie prawnym, kiedy objęte pytaniem prawnym brzmienie art. 227 p.u. utraciło moc obowiązującą, zakwestionowane przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie znajdą zastosowania w sprawie toczącej się z wniosku syndyka przed pytającym sądem. Jako podstawę prawną wniosku syndyk wskazał art. 227 oraz art. 359 p.u.n. („względnie” art. 693² k.p.c. w związku z art. 229 p.u.n.). Utrata mocy obowiązującej art. 227 p.u. w brzmieniu nadanym ustawą z 26 września 2014 r., a w konsekwencji zmiana podstaw orzekania w zawisłej sprawie, prowadzi do zerwania związku między odpowiedzią Trybunału na pytanie prawne a rozstrzygnięciem sprawy rozpoznawanej przez pytający sąd. Wobec tego postępowanie dotyczące art. 693², art. 693⁶ i art. 752 k.p.c., w brzmieniu nadanym ustawą z 26 września 2014 r., podlega umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK z 1997 r. w związku z art. 134 pkt 3 ustawy o TK z 2015 r. ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Mając powyższe na uwadze, Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.